

God is een gedicht

*Religies zijn gedichten. Zij laten ons helder
bewustzijn
en dromerig gemoed samenklinken, onze emoties,
ons instinct, onze adem en ons natuurlijk gebaar*

*in het ene alomvattende denken: poëzie.
Niets wordt gezegd voor het in woorden is
uitgedroomd
en niets is waar dat slechts in woorden bestaat.*

*Een gedicht, vergeleken met een opgedirkte religie,
lijkt misschien wel op die ene korte huwelijksnacht
van een soldaat
waarin hij sterft en leven kan. Maar dat is een kleine
religie.*

*Totale religie is het grote gedicht dat liefdevol wordt
herhaald;
zoals elk gedicht moet het buitenmatig en volledig
zijn met wendingen waarbij we ons afvragen Maar
waarom deed de dichter dat zo?
- Les Murray*

We vieren alweer bijna Pasen, het feest van de opstanding van Christus, van het wonder dat het leven op de een of andere manier altijd weer verdergaat. Het diepere geheimenis van Pasen valt niet makkelijk in taal vatten, laat staan in beschrijvende natuurwetenschappelijke taal. Dat geldt misschien ook wel voor geloof in het algemeen. Vandaar hebben godsdiensten in de loop van de eeuwen ook een eigen soort taal ontwikkeld. Geloof laat zich moeilijk uitdrukken in de taal van stellingen of proposities, maar des te meer in de taal van

liturgie, liederen, verhalen en poëzie als de psalmen. Daarin vindt de rijkdom van het geloof op symbolische wijze expressie.

De vier bovenstaande strofen komen uit het gedicht 'Poëzie en religie' van de Australische dichter Les Murray (1938-2019). Hij laat daarin zijn gedachten gaan over religie en dicht verderop in dit gedicht de wonderschone versregel: 'en God is de poëzie die in elke religie wordt opgevangen'. God laat zich niet vangen, laat staan gevangen nemen, maar louter opvangen - voor een kort ogenblik. Les Murray laat zien hoe godsdienst en poëzie in elkaars verlengde kunnen liggen of zelfs in elkaar vervloeien. Net als gedichten weten godsdienstige rituelen en vieringen in weinig woorden vaak meer te zeggen dan er staat. De zeggingskracht van poëzie en religie schuilt tussen de regels door.

Het gedicht van Les Murray vormt de inspiratiebron voor het thema van de nieuwe vesperreeks die na Pasen van start gaat: 'God is een gedicht'. In elke vesper staat een gedicht centraal over God, in weerklink met een Bijbeltekst. Zo zal het komende jaar een bonte stoet van dichters voorbijtrekken die geprobeerd hebben om God op dichterlijke wijze op te vangen: van vol over-tuigde gelovigen tot weifelende sceptici en verstokte atheïsten die het toch niet konden laten om over God te dichten. Wie weet welke theologische en poëtische uitzichtpunten of nieuwe vragen we op die manier gaan ontdekken.

Eerste vesper in de serie 'God is een gedicht' vindt plaats op

zondagmiddag 25 april 2021. (vierde zondag van de maand) van 16:30-17:00 uur.

Ds. Klaas Douwes

Diaconie

Dertig jaar geleden vertrok Tine Haaima uit Apeldoorn naar Sri Lanka. Daar stichtte ze een opvanghuis voor moeder en kind. Dat werd de stichting Amma Lamai.

Die biedt huisvesting, medische hulp en scholing voor de allerarmsten. Ongehuwde moeders hebben in Sri Lanka vaak grote problemen. Soms worden ze verstoten door de familie. Naast opvang en zorg probeert Amma Lamai contact met de familie te herstellen

De uitbraak van het Corona virus maakt het leven ook daar moeilijker. Veel dagloners zijn hun werk en daardoor ook hun inkomsten kwijt. Amma Lamai steunt met voedselpakketten en soms ook met geld om de ergste nood te lenigen. Dit mooie project is het collectiedoel van onze kerk in maart en april . Als u niet in de kerk komt, kunt u uw bijdrage overmaken naar St. Re-gentessekerk, bankrek. NL 16 INGB 0001122119 met vermelding van het collectiedoel Amma Lamai. Dank aan alle gevers.
Ada Stafleu

Stille week

Witte Donderdag 1 april is er van 19:30-20:00 uur een vesper in de Regentessekerk (dit jaar zonder avondmaal). We zullen uit het Johannes-evangelie verschillende scènes uit het lijdens-verhaal van Jezus lezen. Dit gaat gepaard met muziek, stilte en een (heel korte) overdenking. Op die manier kunnen we ook in deze tijd even samen stilstaan in de Goede Week voor Pasen.

ds. Klaas Douwes

Uit het VVR bestuur en Stichting Regentessekerk

De afgelopen weken hebben we een kort maar krachtige winterperiode gehad en mochten daarna ook al even van de lente genieten. Nu roert maart zijn staart en zien we de eerste voorjaarsbloemen weer bloeien.

U hebt allemaal een brief ontvangen met daarin een handreiking van de VVR naar de RGA om de Regentessekerkgemeenschap in stand te kunnen houden. In de toekomstplannen van de RGA wordt er niet over de VVR gesproken en is er ook geen overleg geweest. Jammer en triest voor alle leden van de Regentessekerkgemeenschap. Ook omdat er geen inhoudelijk overleg ge-weest is voorafgaand aan de vergadering van september en ook in het

stichtingsbestuur geen inhoudelijke informatie ontvangen is over denkrichtingen en met name ook de gang van zaken rond het ongedeedd eigendom van de kerk. Wel is de toezegging ge-daan dat de verplichtingen ten aanzien van de Regentessekerk en de gemeenschap onverkort en langjarig zullen worden nage-komen, maar hoe is onbekend. Omdat wij dus geen of onvol-doende informatie kregen hebben wij onze brief geschreven om een open beeld te schetsen van alle mogelijkheden. Ook omdat het kerkblad naar onze mening net te laat uitkomt om op tijd voor de vergadering van 21 maart bij iedereen te zijn. Welnu, wij hebben veel positieve reacties gekregen vanuit de drie participanten en slechts één negatieve reactie.

Het bestuur ontving een afschrift van een brief die de kerkenraad van de RGA schreef aan de leden, als reactie op onze brief, waarin de bekende standpunten stonden maar ook onjuistheden. Daar wil ik even op in gaan. Eind 2002 was er na twee jaar van onderhandelen eindelijk een akkoord over de kerkoverdracht, ook bij de drie landelijke organisaties!

RGA kwam toen heel onverwachts weer met nieuwe eisen: een officieel stuk moest er komen over de samenwerking.

Er werd een commissie gevormd en na twee jaar overleg in goede sfeer en met terugkoppeling naar de drie landelijke organisaties en in samenwerking met de notaris dachten wij eindelijk een akkoord te hebben. Tot ons aller verbijstering ging op het laatst de COZA (waar de huidige RGA voorzitter deel van uitmaakte) niet akkoord! Na overleg met de notaris zijn op zijn verzoek alle stukken bewaard

gebleven, mocht het in de toekomst toch nodig zijn, dan hadden we een goed uitgangsstuk. Dus niet de notaris heeft het geheel afgeblazen! Op verzoek van de RGA/COZA moest er toch “iets” op papier gezet worden en dat werd het convenant, een niet officieel stuk maar een handleiding voor de praktijk. Dat was toen!

Het gaat nu om het behoud van de Regentessekerkgemeenschap en het is dan ook triest dat ook nu weer in de brief van de RGA niet gekeken is naar een oplossing binnen de Regentessekerk. U kent allen onze brief waarin we kijken naar de toekomst en waarin de drie participanten apart kunnen blijven bestaan maar wel met één bestuur/kerkenraad. Met een goed bestuur/kerkenraad waarin alles, ook alle informatie van de drie landelijke organisaties, wordt besproken. Er zijn al leden van de RGA die bereid zijn om in dat bestuur/kerkenraad zitting te nemen, waar ook de kerkordes van de PKN en RGA gerespecteerd worden. De ontwikkelingen hier in de Regentessekerk zijn ook in de drie landelijke organisaties onderling besproken en zij staan achter het plan! Wij hopen dat er nog een overleg komt met de partners en dat we samen met de RGA leden en de kerkenraad hier over kunnen praten en vragen kunnen beantwoorden over onze op de toekomst gerichte brief.

Op dit moment worden de voorbereiding getroffen voor de Witte Donderdag-viering op 1 april en voor de Paasdienst. Voor de Paasdienst op 4 april dient u zich op te geven; de lijst ligt in de kerk. Wij houden ons stipt aan de corona regels dus 30 personen zijn maximaal toegestaan. De jaarvergadering van de

VVR zal, coronaproef, waarschijnlijk in mei plaats vinden.

Wat de Stichting betreft: er zal dit jaar een halve schilderbeurt gedaan worden. Eind maart zal de kosterswoning leeg komen te staan. Gé en Will Bruynjé zullen, om gezondheidsredenen, verhuizen naar een zorgwoning in de wijk Zuidbroek. Vanaf deze plek willen wij Gé en Will hartelijk danken voor hun inzet voor de Regentessekerk! Hartelijk dank namens ons allen! Wij wensen hun nog een goede tijd toe in hun nieuwe woning. Dan schakelen we drie keer per jaar een schoonmaakbedrijf in om alles een goede beurt te geven; verder houden wij het zelf bij. Dan wens ik alle zieken binnen de Regentessekerkgemeenschap sterkte en hopelijk beterschap toe.

Diana Bosveld, 2^e voorzitter VVR en Stichting Regentessekerk

Remonstranten Vanuit de kerkenraad

Corona, corona, corona.

We zullen er op termijn mee moeten leren leven, maar dan zal eerst de hele bevolking gevaccineerd moeten zijn. En dus hebben we nog steeds te maken met een leven met beperkingen.

Dat betekent ook dat de door ons aangekondigde RGA diensten voorsnog niet door zullen gaan en ook dat de geplande informatie en discussiebijeenkomst over de Toekomst van de RGA op 21 maart komt te vervallen.

In plaats daarvan hebben alle leden en vrienden opnieuw een rondzendbrief ontvangen vergezeld van een vragenformulier, De vragen hebben te maken met de door de kerkenraad in de rondzendbrief van 5 februari jl. voorgestelde vier mogelijkheden voor de toekomst. Het is de bedoeling dat iedereen persoonlijk deze vragen beantwoord en het formulier voor 15 april a.s. terugstuurt naar onze secretaris mw. Renny van Heuven. De kerkenraads-leden zijn intussen altijd bereikbaar voor een toelichtend gesprek of mailbericht. Intussen zijn er ook door ons twee mailberichten naar u gestuurd waarin we als kerkenraad o.a. hebben aangegeven dat ds Foeke Knoppers zelf besloten heeft om nu echt te stoppen met zijn werkzaamheden van het (deel) pastoraat. De kerkenraad vindt dit jammer, maar kan het goed begrijpen. De pastoraatstaak wordt voor een deel al verricht door ds Ries Kassens en hij is bereid dat voorlopig voor de deeltaak van ds Knoppers ook op zich te nemen. Mocht u graag pastoraal contact willen hebben dan horen wij dat graag via de leiding van de contactleden mw Wies Reijnierse.

Ook hebben wij u via de mail laten weten dat het voorstel van de VVR, dat naar ieder persoonlijk rechtstreeks door het VVR bestuur is toegestuurd, door de kerkenraad voor kennisgeving is aangenomen. Dit bericht is ook naar het VVR bestuur gemaild. Wij wensen u goede dagen met een aandachtige Stille Week toe.

Trude Berkhoff (vz RGA)

Op weg naar Pasen sturen wij u graag onderstaand gedicht door.

Zondagmorgen

Het licht begint te wandelen door het huis
en raakt de dingen aan. Wij eten
ons vroege brood gedoopt in de zon.
Je hebt het witte kleed gespreid
en grassen in een glas gezet.
Dit is de dag waarop de arbeid rust.
De handpalm is geopend naar het licht
Ida Gerhardt

Noot van de redactie

Wij stellen u voor geen z.g. "strijdstukken" meer als kopij aan te bieden. We willen toch allen een kerkblad dat een positieve, troostende, inhoudelijke en opbouwende sfeer uitstraalt?

Leren van polariseren

boekbespreking

Hoe komt het dat er zoveel wederzijds onbegrip leeft tussen conservatieve en progressieve mensen? En is er een manier om de polen weer wat dichter bij elkaar te brengen. Deze vragen probeert de sociaal psycholoog Jonathan Haidt te beantwoorden in zijn boek 'Het rechtvaardigheidsgevoel'.

De ondertitel van het boek van Haidt luidt: Waarom wij niet allemaal hetzelfde denken over politiek en moraal. Onlangs verscheen het voor het eerst in een

Nederlandse vertaling. Jonathan Haidt schreef zijn boek vanuit de Amerikaanse context, waarin de polarisatie nog vele malen extremer is dan hier. Daarom komt zijn betoog vanuit onze eigen situatie hier en daar misschien wat overdreven en gesimplificeerd over. Toch reikt Haidt heel wat interessante gedachten en invalshoeken aan die volgens mij ook op de Nederlandse context van toepassing zijn.

Het basisidee van Haidts betoog is dat mensen voornamelijk intuïtieve wezens zijn. Hij gebruikt hiervoor de metafoor van een olifant en zijn berijder. In verhouding is de olifant veel groter en krachtiger dan de berijder. De olifant staat voor onze intuïtie, onze vooronderstellingen, of wat negatiever uitgedrukt: onze onderbuikgevoelens. De berijder verbeeldt onze rede, ons denkvermogen. Volgens Haidt reageren we in ons leven primair vanuit onze intuïtie. Pas nadat we hebben gereageerd proberen we onze reactie redelijk te onderbouwen of te rechtvaardigen. Het morele verschil tussen progressieven en conservatieven moet daarom niet gezocht worden in redelijke argumenten, maar in basale intuïties die daaraan vooraf gaan.

Om te tonen hoe intuïties onze moraal vormen geeft Haidt een tweede metafoor. Hij vergelijkt de morele verscheidenheid met een tong die verschillende smaken kan proeven. De morele smaken die Haidt onderscheidt zijn: zorg (berokken anderen geen schade), eerlijkheid, loyaliteit, autoriteit en reinheid. Het verschil tussen conservatieven en progressieven ligt in de opmerkzaamheid en gevoeligheid voor deze smaken. Progressieven

hebben een tamelijk smal smakenpalet en zijn vooral gevoelig voor de eerste twee: zorg en eerlijkheid. Zolang je anderen maar niet schaadt en binnen de wet blijft ben je als individu vrij om te doen en laten wat je wilt. Conservatieven zijn daarentegen gevoelig voor alle smaken en laten het groepspectief (loyaliteit, autoriteit en reinheid) ook zwaar meewegen. Het is vanwege deze intuïtieve smaakverschillen dat wij volgens Haidt zo uiteenlopend denken over politiek en moraal. Hoe kunnen we het allemaal voortaan iets constructiever met elkaar oneens zijn?

Dit vraagt Haidt zich af in het slothoofdstuk van zijn boek. Hij meent niet dat progressieven per definitie beter en moreler zijn dan conservatieven of andersom. Voor een goed gebalanceerde samenleving heb je volgens Haidt meerdere perspectieven nodig. Progressieven en conservatieven hebben elk hun eigen blinde vlekken én goede punten. Ze kunnen elkaar daarom aanvullen en corrigeren. Om dat te bereiken is het echter van belang in te zien dat we diep intuïtieve wezens zijn. We moeten leren onze eigen vooronderstellingen en onderbuikgevoelens beter te onderkennen. Dat helpt ons om onze persoonlijke moraal in een breder perspectief te plaatsen en te relativiseren. Hierdoor kan er openheid ontstaan voor de opvattingen van anderen.

Tot slot raadt Haidt aan om niet meteen in de aanval te schieten wanneer je iemand ontmoet met heel andere politieke of religieuze opvattingen. Ga in plaats daarvan eerst op zoek naar mogelijke overeenkomsten en probeer op basis daarvan onderling vertrouwen te scheppen. Prijs het goede

in de ander, toon op-recht interesse en wees nieuwsgierig. Klaas Douwes

Door de redactie overgenomen uit het blad Vrijzinnig 3/ 2021.

Vergeetzenietjes

Amnesty Apeldoorn organiseert elk jaar eind maart een vergeet-me-nietjes markt. Zo willen we vergeten gevangenen onder de aandacht brengen. Dit jaar kan vanwege de Corona onze markt niet doorgaan. U kunt nu één of enkele plantjes gratis komen halen. Voor uzelf of door te geven aan iemand die het wegens Corona moeilijk heeft.

Om zo te laten merken dat ze niet vergeten worden. Het afhalen kan op 27 maart van 11:00 - 16:00 uur aan de Ordermolenweg nr.53 te Apeldoorn. Ada Stafleu

Ingezonden door.....U 2

We komen allemaal weleens een artikel of een gedicht tegen of hebben een bijzondere ervaring die we de moeite waard vinden om door te geven. Dat kan in deze rubriek. (s.v.p. ca. 300 woorden)

Opofferen

In Trouw van 30 januari 2021
schrift Sylvain Ephimenco

onder de titel “Opofferen” een column die ook bij ons aandacht verdient. Hij was getriggerd door een artikel “Men offert het leven op aan de dood”, van de hand van de Franse filosoof André Comte-Sponville (68). Die citeert op zijn beurt de filosoof Michel de Montaigne (1533-1592): “We verstoren

het leven door ons zorgen te maken over de dood". Ephimenco schrijft vervolgens: "Comte-Sponville doelt op de huidige pandemie en de ingrijpende maatregelen die ons sociale, emotionele en maatschappelijke leven op den duur grondig beschadigen". Hij vindt dat we de coronamaatregelen moeten respecteren "maar dit mag nooit een debat onmogelijk maken over de juistheid van die maatregelen. En dit zonder dat dissidente stemmen routineus en automatisch bij de "gekkies" en andere viruswaanzinnigen worden ingedeeld.. Net als Comte-Sponville denk ik dat, bij het voortduren van de pandemie, lockdown, avondklok en beperkte sociale contacten, niet zijn vol te houden. De schade zal op langere termijn immens zijn en niet in verhouding met de ernst van de ziekte. Kortom we vergooien ons leven en het genot ervan door vrees voor de dood." (...)
Frans van Hasselt

Een Drop viel op de Appelboom

-

Een ander - op het Dak -
Een Half Dozijn kuste de
Wingerd -
En bracht de Gevels tot een
lach -

Een paar gingen het Beekje
helpen
Dat hulp bracht aan de Zee -

Zelf dacht ik – als dat parels waren -
Wat dat voor Ketting geeft!

Het Stof verplaatst, de Wegen opgehaald -
De Vogels die verrukter zongen -
Zonneschijn die zijn Hoed wegsmeet-
De Bosjes die in 't lover sprongen -

De Bries deed opgehangen Lieren
Weer in een Bad van Vrolijkheid -
Toen hees het Oosten slechts één vlag
En t Feestje was voorbij -

Emily Dickinson. Uit: de ziel moet altijd op een kier